

**Sądowa kontrola konstytucyjności ustaw jako środek wzmocnienia ochrony
podstawowych wolności i praw jednostki we Francji
(MINIATURA-4)**

Badania naukowe realizowane w ramach projektu koncentrują się na skutkach, jakie w zakresie ochrony podstawowych praw i wolności jednostki we francuskim systemie prawnym wywołało ustanowienie w 2008 r. i wprowadzenie w życie w 2010 r. nowej procedury następczej kontroli konstytucyjności ustaw, określanej mianem priorytetowego pytania o konstytucyjność (fr. *question prioritaire de constitutionnalité* lub QPC).

Wstępne ustalenia dowodzą, że wprowadzenie procedury QPC istotnie zmieniło dotychczasowy model kontroli konstytucyjności prawa we Francji, który od czasu III Republiki wykluczał dopuszczalność sprawowania takiej kontroli przez sądy powszechne i administracyjne w odniesieniu do ustaw i niektórych typów aktów władzy wykonawczej. Reforma z 2008 r. doprowadziła do wzmocnienia pozycji ustrojowej sądów, przyznając im kompetencje do rozpoznania zarzutu niekonstytucyjności obowiązującej ustawy i skierowania pytania do Rady Konstytucyjnej. W efekcie usunięta została – charakterystyczna dotąd dla francuskiego systemu ustrojowego – przeszkoda w sprawowaniu sądowej („rozproszonej”) kontroli konstytucyjności. Zdiagnozowane zmiany każą jednak postawić pytanie o to, w jaki sposób wzmocnienie pozycji ustrojowej sądów wpłynęło też na wzmocnienie sytuacji procesowej stron postępowań sądowych w sprawach cywilnych, karnych czy administracyjnych oraz efektywność ochrony w ramach takich postępowań przysługujących jednostkom podstawowych wolności i praw.

Ze środków przyznanych przez NCN w ramach konkursu MINIATURA-4 sfinansowany zostanie wyjazd badawczy do Centre d'études constitutionnelles et politiques (CECP) Uniwersytetu Paris II Panthéon-Assas w Paryżu, na zaproszenie Dyrektora Centrum – prof. Armela Le Divilleca. Celem wyjazdu jest zebranie materiału badawczego (orzecznictwa i francuskojęzycznej literatury prawniczej) umożliwiającego zweryfikowanie założenia, zgodnie z którym postępowania przed francuskimi sądami powszechnymi i administracyjnej stały się *de facto* formą sprawowania kontroli zgodności ustaw z konstytucyjnymi wolnościami i prawami jednostek. Dokładny termin pobytu badawczego zostanie ustalony z Dyrektorem CECP Paris II – z uwzględnieniem bieżącej sytuacji epidemicznej wywołanej wirusem SARS-CoV-2 (COVID-19) i prognoz jej ewolucji.